

Koulutuspoliittiset keinot kansainvälisen rekrytoinnin ja Suomeen saapuneiden työllistymisen parantamiseksi sekä Suomessa tutkinnon suorittaneiden Suomeen jäämisen lisäämiseksi

Hallitusneuvottelut VN/10717/2023

9.5.2023

Laura Ruuskanen

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Koulutuspoliittiset toimet kv. rekrytoinnin parantamiseksi ja Suomessa tutkinnon suorittaneiden kv. osaajien työllistymiseksi

- Kehitetään ja resursoidaan ulkomailla hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista sekä pätevyitymisväyliä
- Vakiinnutetaan erityisesti sosiaali- ja terveysalan pätevyitymispolku ja varmistetaan sujuva laillistamismenettely
- Otetaan työllistymisen parantaminen osaksi korkeakoulujen koulutustarjonnan suunnittelua ja suuntaamista, opintojen aikaisten valmiuksien kehittämistä, työelämäyhteyksien lisäämistä ja kannustimia

Koulutuspoliittiset toimet kv. rekrytoinnin parantamiseksi ja Suomessa tutkinnon suorittaneiden kv. osaajien työllistymiseksi

- Varmistetaan mahdollisuus hankkia työmarkkinoilla tarvittava suomen/ruotsin kielen taito → toimii sekä houkuttelutekijänä kansainvälisille osaajille että edistää Suomeen tulleiden jäämistä ja työllistymistä
 - Kielikoulutus työ- ja koulutusperusteisesti Suomeen tulleille (→ kotoutumiskoulutuksen kokonaisuudistus)
 - Suomen ja ruotsin opetuksen tarjonta vieraskielisissä (korkeakoulu- ja ammatillisissa) tutkinnoissa ja opiskelijan mahdollisuus tehdä kieliopintoja tutkintojen ohella tai osana niitä
 - Kaksikieliset tutkintokoulutukset, joissa suomen- tai ruotsinkielisen koulutuksen osuus lisääntyy tasaisesti
 - Kansainvälisten opiskelijoiden kielen oppimisen tuki kannustimin, kuten osittaiset lukukausimaksujen hyvitykset tai verovähennysoikeus → OKM:n esittämä lukukausimaksujen korotus lisäisi kannustimien vaikuttavuutta
 - Lähtömaakoulutus ennen Suomeen tuloa (erityisesti sote-alalla)

Koulutuspoliittiset keinot Suomeen saapuneiden työllistymisen parantamiseksi

- Toteutetaan kotoutumiskoulutuksen kokonaisuudistus, joka huomioi kuntien ja maahanmuuttajien erilaiset tilanteet ja tukee kuntien joustavia mahdollisuuksia järjestää laadukasta työllistymistä, kielitaitoa ja kotoutumista edistävää koulutusta.
- Uudistuksella parannetaan kotoutumiskoulutusten vaikuttavuutta, seuranta- ja yhteensovittamista työnteon ja työllisyyttä edistävien palveluiden ja koulutusten kanssa.
- Uudistuksessa huomioidaan nykyisin kotoutumiskoulutuksen ulkopuolelle jäävät ryhmät kuten työn perusteella muuttaneet ja kotoutumisajan ylittäneet eli pidempään Suomessa asuneet.
- Osana uudistusta luodaan valtakunnallinen koulutusta ja lastenhoitoa/ varhaiskasvatusta yhdistävä toiminta- ja rahoitusmalli lapsiaan kotona hoitavien vanhempien työllistymisen ja kotoutumisen edistämiseksi.

Tarve kotoutumiskoulutuksen sekä muun kielitaitoa ja kotoutumista edistävän koulutuksen kokonaisuudistukselle

- Kotoutumis- ja työllisyyspalvelu-uudistusten myötä vastuu kotoutumis- ja työllisyyspalveluiden, ml. työvoimakoulutuksena järjestettävän kotoutumiskoulutuksen järjestämisestä, siirtyy kunnille 1.1.2025.
- Suurin osa kotoutujista on työnhakijoina, mutta kotoutumislain kokonaisuudistuksen myötä kuntien rooli kasvaa myös työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisessä.
- Tällä hetkellä koulutusta toteutetaan työvoimakoulutuksena järjestettävänä kotoutumiskoulutuksena, vapaan sivistystyön koulutuksena, osana aikuisten perusopetusta sekä muuna omaehtoisena opiskeluna. Kullakin toteutustavalla on oma rahoitus- ja toteuttamismallinsa.
- Nykyinen järjestelmä on pirstaleinen rahoituksen, lainsäädännön, toimintalogiikan ja seurannan suhteen. Tämä johtaa sekä päällekkäisyyksiin että katveisiin
 - Pidempään Suomessa asuneille, kotona lapsia hoitaville vanhemmille ja työn perusteella muuttaneille ei ole riittävästi koulutusta tarjolla.
 - Ohjautuminen erilaisiin kotoutumis- ja kielikoulutuksiin on tällä hetkellä osittain epätarkoituksenmukaista ja sattumanvaraista. Tämä aiheuttaa koulutusten keskeytymisiä, pidentää koulutuspolkuja ja hidastaa työllistymistä.

Laatua, vaikuttavuutta ja kohderyhmien tavoittamista tulee parantaa

- **Laadun valvonta ja koulutusten vaikuttavuuden seuranta ei ole riittävän yhteismitallista**
 - Työvoimakoulutuksena annettavassa kotoutumiskoulutuksessa on velvollisuus noudattaa opetussuunnitelman perusteita, ja esim. opettajia koskevat pätevyysvaatimukset ovat käytännössä tiukempia kuin vapaan sivistystyön opettajien kelpoisuusehdot.
 - Tällä hetkellä vain työvoimakoulutuksena toteutettavasta kotoutumiskoulutuksesta saadaan järjestelmällisesti tieto asiakasmääristä, kestoista, tuntimääristä, koulutusten sisällöstä sekä jatko-ohjauksesta työmarkkinoille tai seuraavaan palveluun/koulutukseen. Lisäksi koulutus on osallistujille velvoittavaa ja opetuksen tuntimäärät ovat suuria.
 - Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) tuloksellisuustarkastuksen (2018) mukaan työvoimakoulutuksessa oli hieman todennäköisempää saavuttaa parempi kielitaito kuin muissa koulutusmuodoissa.
- **Kohderyhmien laajentaminen**
 - Tällä hetkellä työssä oleville tarjotaan työpaikkasuomi- ja työpaikkaruotsikoulutuksia sekä vapaan sivistystyön koulutuksia.
 - Tällä hetkellä kotivanhemmille tarjotaan vapaan sivistystyön koulutuksia.
 - Pidempään Suomessa asuneille tarjotaan työvoimakoulutuksia ja vapaan sivistystyön koulutuksia.
 - Uudistuksessa kootaan erilaiset koulutusmuodot yhteen, jotta pystytään laajentamaan koulutusten kohderyhmää nykyisin katveessa oleviin ja mahdollistetaan laadukas koulutus joustavasti eri kohderyhmille.
 - Myös työvoiman ulkopuolella olevien osalta koulutukseen osallistumisen velvoittavuutta lisätään.

Kotoutumiskoulutuksen sekä muun kielitaitoa ja kotoutumista edistävän koulutuksen kokonaisuudistus

- Toteutetaan kotoutumiskoulutuksen kokonaisuudistus, jolla luodaan koulutuksen järjestämiselle, rahoitukselle, tavoitteille sisällölle, laadulle ja vaikuttavuuden seurannalle yhtenäinen lainsäädäntö siten, että se tukee kuntien järjestämisvastuuta ja koulutuksen kytkentää kunnan muihin työllisyys- ja koulutuspalveluihin.
 - Kokonaisuudistuksessa luodaan valtakunnallinen koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden seurannan malli, jotta nykytilanteesta poiketen saataisiin valtakunnallisesti yhdenmukaisesti ja kattavasti tietoa opiskelijamääristä, rahoituksesta, koulutustarjonnasta, opiskelijoiden opintopoluista sekä koulutusten tuloksista ja vaikuttavuudesta.
- Kunnat voisivat valita koulutuksen järjestämiselle tarkoituksenmukaisimmat ja vaikuttavimmat keinot oppilaitosten, yksityisten palveluntuottajien ja järjestöjen joukosta.
- Kunta voisi yhdistää kotoutumiskoulutusta joustavasti työllisyyspalveluihin kuten palkkatukeen, työkokeiluun, uraohjaukseen ja työnantajayhteistyöhön sekä esimerkiksi oppisopimukseen, ammatilliseen koulutukseen ja työssäoppimiseen samoin kuin työkykyä edistäviin palveluihin.

Muut koulutuspoliittiset keinot

- Lisätään maahanmuuttajien osaamisen tunnistamista ja pätevyitysmiskoulutuksia, oppisopimuskoulutusta, työhönvalmennusta sekä työssä oppimista ja näyttömahdollisuuksia etenkin merkittävillä työvoimakapeikkoaloilla.
- Lasten ja nuorten osalta
 - Parannetaan vieraskielisten oppimistuloksia peruskoulussa kohdennetulla oppimisen tuella, valmistavalla opetuksella sekä uudistamalla S2/R2-opetus.
 - Uudistetaan S2/R2 –opetus varmistamaan kielitaidon kehittymistä ja mahdollistamaan nykyistä vahvemmin siirtymisen lukioon ja akateemisiin opintoihin. Varmistetaan sujuvat siirtymät toiselle asteelle sekä valmistavasta opetuksesta ja S2/R2 -opetuksesta yleisopetukseen.